

და სამარადიანობის მოსურნე ქართველ მშრომელი ხალხის უზრუნველყოფა...

გეთანხმებით, ბატონო, რომ დაწინაურებულ და თავისუფალ, თავის თავის ბატონ ქვეყანა-სახელმწიფოებში არიან ბურჟუაზიები, კაპიტალისტები, მძარცველები, დამპყრველები და დაპყრულები...

გეთანხმებით, ბატონო, რომ ამ კლასებს შორის არსებობს სისხლიანი ბრძოლა; შეურაცხველობა და სურვილი თითოეული კლასისა ყოველგვარ უფლების ხელში ჩაგდებას, მაგრამ იმაზე კი ვერ დავგეგმავთ, რომ ჩვენში, საქართველოში, ისევე ჩამოყალიბებული იყოს ეს კლასები, როგორც ეს არის ევროპის დაწინაურებულ და კაპიტალისტურ ქვეყნებში.

ჩვენებური, ქართველი, „ბურჟუა“ ისევე ჰგავს ინგლისელ, ამერიკელ, ფრანგს. ან გერმანელ ბურჟუას, როგორც ფორთხალი კუნძულს;

ჩვენებური „პროლეტარიატი“ ისევე ჰგავს ზემოდ ჩამოთვლილ ქვეყნების პროლეტარს, როგორც ვარდი ასეილს;

ჩვენებური გლეხი და მისი მიწად მფლობელობა, მისი შვიდგანი, მისი სკული და ადათი, მისი უფლებრივი-ფორმული მდგომარეობა ისევე ჰგავს ევროპის გლეხს და მის ყოველ მხარე მდგომარეობას როგორც ნესტი კიტხს;

ჩვენში ჰქვას რომ ფეხი წამოკრათ, დაიხსნება: „ჩინაზი ვარა“, მაგრამ ვინა ჩვენი „ჩინაზი“ ჩვენი თავად-ანაზურია ჰგავს რაზე? — ქობულენი იქ უფლებრივად ინგლისის ლორდებს, ან რუსის შებენილებს?

ამერიკული მილიარდერთა შორის ყველაზე დიდი და შესაბარისი კაპიტალიზტი ის ითვლება, რომელსაც მხოლოდ ერთი მილიონი შემოსავალი აქვს! (საწყალო, რა ღირსი უყოფილი!) ჩვენში კი ამა მარცხენი ისეთი კაპიტალიზტი კაპიტალიზტი, რომელსაც ამერიკელ „საბარლო და ღირსი“ კაპიტალისტის მესაღერი და მესაოსელი თანა ქაზინოს...

მაშასადამე, ევროპაში მზა მზარეულად დამხატვლად ლოზუნგების საქართველოში ყურით გადმოთარყვა და იქაურ გულისთქმია და შესაბარისობით ჩვენებურ „პროლეტარიატი“ აზოთვება მხოლოდ უფრო კარა და უფრო გიჟი შედაცვების სიზარდავე და სხვა არაფერი

ყოველ საათში საქონელზე ფსენების მომატება და სურვილი მატუტებობით უნაშუსობით, უდავინაობით სხვისის ვაჭარეობით უწყა დამიდრებისა „ბურჟუა“ კარ არის ეს არის უკუტუტუტობა ვილურობა, ჩინობა, რომელ სენსაც დარბევა და აწიოვება არის არტებს. ასეთს უკუტუტუტობა დამიანს კულტურისანი ზედამხედველი უნდა დაუყენო და საზოგადოებრივ კლასს: უში ჩაავდო.

წყალის მზიდველის ცხენს თქვას ნაღებიც რომ ვერას, რიონიდან კახკაყალის ქუჩის შესხვევამდე ერთი კასრი წყლის ამოტანა მანქანა-მანქანით და ორი მანათი მანქანა არი ელარება, მაგრამ ამა უსაყვედურე რაზე ამ „მუშას“, თუ უჭურვილი ოჯახი არ ამოვიწყობო...

როს თქმა მინდა ამით? იმით, რომ ყოველ ქვეყანას, ყოველ ხალხს, ყოველ ერს თავისი განსაუფლებელი პირობები აქვს სხვაობისა და, თუ გვინდა მოვხებით ამ ქვეყნის, ამ ერის შემავიწროებელი და სულის შემეზოავი უფიციანობა— უსამართლობა, უნდა ვიმოქმედოთ ისე, როგორც ადგილობრივ პირობებს შეეფერება და არა მზა მარტულისა და უკუბო ლოზუნგებით უცხოეთე მოგპარათო ჩვენებური მშრომლის გულსთქმის.

მაგრამ რას ვაზომ? უკანასკნელ დროამდე ან კი ვინ აქცევდა უტარდებებს საქართველოს და ქართველი ერის ყოფნას, როგორც ევციონის როგორც ისეთის ერისა, რომელსაც თავისი განსაკუთრებული თვისებანი აქვს და რომლის ნაქმედებებაც მხოლოდ მშობლიურ ნიადაგზე შეიძლება. პირ იქით, ჩვენ ჩვენის ქადაგებით სრულიად დაუყარავეთ ქართველ მშრომელ ხალხს თავისი თავისი იმედ და ამ აღრულობისა და ყოფნა-არა ყოფნის დროსა კი—ჯერაც სათანადოდ გონს ვერ მოსულა...

აი აქ არის მთავრე ერთი ერთი მიზეზი ქუთაისში მომხდარ სამუშაოარ ამბებისა. ი ეკლამე.

(შემდეგ იქნება).

რეკოლუციის გარეგანება თუ დამარცხება?

ამის წინეთ, ჩვენს ქვეყანაში (პნ 80) მოთავსებული იყო წრილი სათაურით: „რეკოლუცია და ქართველები“. ამ წერილში ჩვენ ის აზრი გავატარეთ, რომ რეკოლუციის ხანაში იმ საზოგადოებაში უფრო მეტია სიმშვიდე და წესიერება, რამდენად უფრო მაღლა სდგას კულტურის საფეხურზე. თანაც ვამტკიცებდით, რომ ქართველებმა ამ შემთხვევაში მისაზამი მაგალითი გვიჩვენა, შედარებით რუსის ხალხთან, რითაც იმათ დამპყრველ თავისი პოლიტიკური და კულტურული განვითარება. ამის ასახსნელად მზინალი მოკუყანეთ რამოდენიმე მაგალითი რუსეთის სხვაობიდან. მაგრამ ეს მაგალითები ისრულიად ჰკარგვეთ ფერს იმასთან შედარებით, რაც დღეს რუსეთში ხდება. პეტროგრადის და მოსკოვის გავთუბი მოკუთხარობან ისეთ შემთხვევათა, რომელთა რიცხვით ზოგიერთი ჩვენც უნდა ადვინიშნოთ აქ, დასამტკიცებლად იმისა, თუ რა საშიშარი ხასიათი მიიღო რეკოლუციამ რუსეთის შიდა გუბერნიებში.

1) ქალაქ საარატოში უნივერსიტეტის დარაჯობა და სხვა დამალო მისამსახურეთა მოიხიბოვეს, პროფესორთა რიცხვი ჩვენი წარმომადგენელიც უნდა იყოს.

2) დასავლეთის ფრონტზე ჯარისკაცებს ასამართლებდნენ. იმათ ის მრალდებოდათ, რომ სამხედრო მოვალეობა დაარტყეს, არ შესარულეს. როდესაც რეკოლუციურმა სასამართლომ ბრალდებულები დამნაშავედ იცნო, გარეშე მასურტებდნენ ჯარისკაცები შევარდნე სასამართლოში, სასამართლო დაარბიეს, ერთი ნაწილი მსაჯული ფანჯრიდან ქუჩაში გადაადგეს, პროკურორმა კი თავს უშველა იმით, რომ ერთი ხალხის სახურაგადან შეორტუე გადავიდა და ანაირათ ვაიარა.

3) უფაში ქალაქის საბჭოს სმოსანთა არჩევა მოხდა ახალ, რეკოლუციურ კონონის საფუძველზე. ოლქის სასამართლომ ყველა არჩევნები დაარტყია, რადგანაც კონონი, არჩევნების დროს, დასული არ გამოდგა, უკანონოთ არჩეული მხმსნები სასამართლოს განაჩენს არ დაემორჩილენ. კრება დანიშნეს და პრეზიდიუმი ამირაჩიეს. ანაირად, ასე უკანონოდ წარმოიშვა უფის თვითმარტულობა.

აი ფაქტები, რომელნიც თვალსაჩინოთ ახასიათებენ მიმართულებას, როგორც რეკოლუციამ მიიღო რუსეთში. „რეკოლუციური ხალხი“, რეკოლუციური დემოკრატია“ არ ემოჩინებენ რეკოლუციურსედე დაწესებულებას! რადა თქმა უნდა, ეს ის საზოგადოებრივი არტედარტება, რომელსაც ანარქია ეწოდება.

როგორც წვეთი იყო მხმსნეზული, უშთაერესი მიზეზი ამ მდგომარეობისა შეუტებლობაა, კულტურის ნაკულოვანება. მაგრამ აქ სხვა ფაქტორიც დამტკიცდა. სოციალისტური პარტები ერთად ეცადნენ, რეკოლუცია გავრმხვევითა, რასაკერძოდ რეკოლუციის განმავებაში ის უნდა გვევალსსმხვინა, რომ თავისუფლებით, რეკოლუციით მოპოვებული, და დემოკრატული პრინციპი ყოველ საზოგადოებრივ სფეროში შესულიყო. მაგრამ, სამწუხაროთ, „თავისუფლებაც“ და დემოკრატული პრინციპიც“ შეუტებულმა ხალხმა თავისებური შინაინის მიიღო. ალბათ, თავისუფლების განხორციელება ეგონათ ჯარისკაცებს, როდესაც იგინი სასამართლოში შევარდნენ და მსაჯულები ფანჯრიდან ქუჩაში გისაროლეს! აღბათ, „დემოკრატული“ პრინციპმა“ აიძულა საზოგადოების უნივერსიტეტის დარაჯობი, რომელთაც მოიწინდეს, პროფესორებს გვერდით ამოჯდომოდენ და მეკონერტების პირობებში გადაწყვეტაში მონაწილეობა მიელოთ!

რას გვიქვამის დემოკრატის ანაირი შესებულება, ანაირი სულიერი განწყობილება? რეკოლუციის მართლა და გზამკვლევაა?

არა მკონია!.. უფრო ანარქიის, რეკოლუციის დამარცხებას!..

დ. გურული.

გამოუზიჯლავის ნიუვანი

ქართული სოციალ-დემოკრატია თავისი რწმენით ყოველთვის ცენტრალისტური პარტია იყო, მაგრამ ცენტრალისტური სულიერი განწყობილება ამ ხალხში თითქმის არასოდეს არ ყოფილა ისე ძლიერი, როგორც უკანასკნელი წახვეარი წლის განმავლობაში. შეიძლება ითქვას, რომ თითქმის სასტიკად წინაშეა საზღვარი რუსულ და ქართულ სოციალ-დემოკრატების შორის და წერეთლების ან ჩემიძების სიტყვა და მოქმედება არაფრით განსხვავდებოდა ვინმე სარატოველი ბოგანოვებისა, ან და ბერძენიველი სტკელოვების სიტყვისა და მოქმედებისაგან.

რეკოლუციის ჩვენში არაჩვეულებრივად გაამძიერა რუსეთის დემოკრატის პრეტუტია. იყო მომენტები, როცა მომავლი-ნებელ ცოცხალი ითვლებოდა რამე უნდობლობის გამოცხადება რუსეთის დემოკრატისად. მით უმეტეს დამბობილი იყო განკერძოებული პრეტუტული ნაბიჯის გადადგმა. ქართველ მხედართა კვირის დაარსება, ქართული ეკლესიის თვითშესუსობის დაწესება, მილიანთ რეკოლუციური დემოკრატის გათიშვა და დალიტად იყო ათიარტული. შეურყვევლ ქეშარიტებმა იყო მიღებული ის დებულება, რომ ყოველგვარი მადლი და სიკეთე ჩვენს ქვეყანას ყოველს შემსღერუსის დემოკრატისაგან უნდა მომტუნოდა.

უკანასკნელი დროის ამბებმა, ცოტა არ იყოს, შეარტია ეს განუსაზღვრელი ნდობა რუსის დემოკრატისადმი. აღმოჩნდა, რომ რუსეთის რეკოლუცია წარმოუშვია არა ხალხის შეგნების განვითარებას, არამედ გარეშე მექანიკურ ძალე: რამ, შიმშილი, ეკონომიურ არტედარტებას. თეთი რუსის დემოკრატია ორგანიზაციულად და იდეურად მომხმადებელი არ ყოფილა პოლიტიკურ ძალის ხელში ჩასაგდება და სახელმწიფო ცხოვრების განსაჯობად: და ის უფრო აღმოჩნდა იმ დიდი სტიქიონური ძალების წინაშე, რომელთაც ძირი გაუთხარეს მეფის თვითმარტულობას.

ამ გამოცდილებასა და დაკვირვების მიხედვით შეიცვალა ქართველი სოციალ-დემოკრატის სულიერი განწყობილება. აღინიშნებოდა გულუბრტყილი აღრფათოვანება განუღობა და ადგილი დაუთმო ფხიხელ კრიტიკას და იქნეზულობას. პირველი დროსინა მველს მყოზარ ხორატი და დებუტარტა ჩნეკვლმა შეტანა, რომელშიც პეტროგრადის დემოკრატულ თათბირზე სკეპტიკური სიტყვა წარმოიტევა, სადაც ავად თუ კარგად ქართველი ხალხის დამოუკიდებელი თვალსაზრისი გამოარტყია. ცოტა ხნის შემდეგ თბილისის სოციალ-დემოკრატულთა ორგანომ „კეროობამ“ გულახილიად აღიარა რომ „პოლიტიკური მოუწყვეტლობა, სრული გამოურკვევლობა პარტიებისა მათ პირობებებსა და ტაქტიკაში დამახასიათებელი არისებია ამ ფართო რეკოლუციური მასისა, რომელიც ბოლოს და ბოლოს ვინაგებს რეკოლუციის ზედს“. მაგრამ რეკორდს მაინც მან ნ. კორდანიამ მიიწია. თავის მოხსენებაში პოლიტიკური მომენტის შესახებ, ქართველი სოციალ-დემოკრატის იდეურმა მეთაურმა გაბეჭდვად აღნიშნა რუსის დემოკრატის გაკურტება და ლიბერალიზმის გამარჯვება პეტროგრადის თათბირზე.

ამგვარად შეიძლება ითქვას, რომ საქართველო მწარე გამოცდილების წყალობით ქართველი სოციალ-დემოკრატები ნელ-ნელა თავისუფლდებიან ერთი მარტე ილიუხისგან, რაცაც ამ ხალხს აშორებს ქართულ რეკოლუციურ პოლიტიკას. იმედოვნა ვიქონიოთ, რომ ზემოდ აღნიშნული საინტერესო სულიერი გეოლოგია უმტკინეზულოდ დამთავრდება და ჩვენი თანამემამულეები, რომელნიც აქამდე მუდამ ჩრდილოეთისკენ ექტრას იყვნენ დაწინდები, ისწავლიან საქუთარო გზით სიარულს და საქუთარ ვეგებდნენ დგომას. წინააღმდეგ შემთხვევაში მათ სიოთიე გაკურტება ელის, როგორც პ. ნ. კორდანიას მოწმობით, წილოდ ზედა რუსის რეკოლუციურ დემოკრატის. („საქართველო...“)

რეკოლუციის ამბები.

3. დ. ს. დეკემბერი. რეკონ-გზის სესხი პეტროგრადი. დეკემბ. 3. დაიწყო ხელის მოწერა რეკონ-გზის მე-2 სესხზე.

გამოშვებულია 750,000,000 მან. ობლიგაციები.

ბოლშევიკების კონფერენცია პეტროგრადი. დეკემბ. 3. შესდგა ბოლშევიკების კონფერენცია, რომელზედაც დადგინეს მოიწვიონ რამდენიმე ყრბოლომა დამფუძნებელ კრებისათვის მოსამშებლად. პეტროგრადის გუბერნიადან ასახებებენ: ლენინს, კამენეს, რაკოვლიკოს, კრონშტადტიდან—პრაპ. კრინენკოს, და სხვ.

მეამბოხეთა მხარის ბუკერა

პეტროგრადი. დეკემბ. 3. პეტროგრადის დეპ. საბჭომ ვიგო, რომ ტაშკენტის სამუშაო 2 ბოლშევიკი ყოფილა, 1 ინტერნაციონალისტი, 3 ანარქისტი, დანარჩენნი შემარტხენ ესტრემი. თავის რაზონლუციაში პეტროგრადის საბჭო აცხადებს, რომ იგი მზადაა დახმარება აღმოუჩინოს ტაშკენტელ მეამბოხებს.

დ. მთავრობის დადგენილებანი.

პეტროგრადი. ოქტომბრის 2. დ. მთავრობამ დაადგინა: 1) იმ ადგილებში სადაც დამფუძნებელ კრების საარჩევნო სიხშივერ იქნება მზად დეკემბ. 3-სთვის დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემეზობა აქცე დამოუკიდებელი მე-31 მუხლს ძალით სიების გამოკე. დეკემბ. 10-მდე გააგრძელდეს უნიშნულ ადგილებში შესარტება. შეგნო სიების უნდა გამოკეცდეს და იანეს დებულებების მე-41 მუხლში აღნიშნულ ვადისა, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში არა უფიანეს მიმდინაო წლის გიორგობისთვის 1-სა. 3) ეს დადგენილებანი ძალაში უნდა შევიდეს ტელეგრაფით.

პეტროგრადი. ოქტომბ. 3. დამფუძნებელ კრებისათვის მზადდება ოფიციალ დაწესებულებებში, პარტიებში და ორგანიზაციებში კარგად მიღის. ბევრ ქალაქში უკვე შესდგა საოლქო, საზარო და საქონლუკი, საარჩევნო კომისიები შესახებელი სიების შედგენა დაპროკოდეს თვერისდ გუბერნიაში და კავკასიაში. ზოგან ფულის და ქალაქის ნაკლებობა აფერტებს საქებს. ვერ მიღის ვადა სიების შედგენის საქმე ერენის, ბაქოს და ვანჯის გუბერნიებში. ფიქროვენ, დეკემბისთვის 20-მდე აქ სიები ვერ დამხადდება.

პეტროგრადი. ოქტომბრის 3. დამფუძნებელ კრების საარჩევნო კომისიამ დაავანა, რომ კანდიდატურის წამოყენებაზე თანხმობა შეიძლება ტელეგრაფითაც გადაიცეს, ხელის მოწერა სავალდებულო არ არის. თანხმობის განცხადება შეიძლება ვაგვანების საოლქო კომისიის ვარდა პარტიულ ორგანიზაციებს და იმ პირებს, რომელთაც საკანდიდატო სისხელი მოაწერეს.

დ. მთავრობის დადგენილებანი.

პეტროგრადი. ოქტომბრის 2. დროებითი მთავრობამ რუსეთის რესპუბლიკის დროებითი საბჭოს დაარსების შესახებ დაადგინა: 1) დროებით დამფუძნებელ კრების დაწესებამდე დაარსდეს რუსეთის რესპუბლიკის დროებითი საბჭო. 2) საბჭომ მოქმედება უნდა დაიწყოს 1917 წლის დეკემბრისთვის შეიღიდან. 3) საბჭოს მოქმედება უნდა შესწყდეს 1 კვირის ადრე დამფუძნებელ კრების მოწვევამდე. 4) რესპუბლიკის საბჭოს განსენსდრ. მთავრობის წევრი, შინაგან საქმეთა მინისტრი ს. ნ. სალტიკოვი. 5) ლენინს ძიება უნდა იქნეს მიღებული, რომ საბჭო შენობით უზრუნველყოყონ. ხოლო დამფუძნებელ კრების საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე ნ. ნ. აინოვმა ყველა დანარჩენი მოსამზადებელი ზომები უნდა მიიღოს საბჭოს გასახსენლად. 6) სახარტ-ადრის ცხვის გარეშე უნდა გადაეცეს რესპუბლიკის საბჭოს თავმჯდომარის საბჭოს მხრების დასაფარავად 475,000 მან. 7) საბჭოს თავმჯდომარის არჩევამდე ფული გადაეცეს ნ. ნ. აინოვს.

ანარქია უწყისობა

ოღესა. დეკემბ. 2. ტრანსპოლში დეკემბრის წყალოვანი უკარგავდ თუ მასუსს მოკითხეთ თქვენ შთამომავლობა ჯარის გზით ანაბარად მივდებომა და სამშრომთვარო ხალხი დაიარტებოდა ქუჩა-ქუჩა. შემთხვევითი სრლოს დროს მოკლულია 4, დაპირლები არ არის წესიერების დასაცავად იარაღი (არ?) უხმარობს. დიდ-ძალი სპირტი ვაზიდეს მარზაში.

ანარქია და მტაცებლობა

დონის რაიონი. დეკემბ. 2. სადა ბაკანსკაის დაეცნენ შეიარაღებული მძარ-

ცველები, გაიტაცეს 4000 მანეთი, დაიმტკინეს, კიდევ დატყვევდნითო და მიამტონენ. მეცხოვრე ვაჭარი მომხდარ ამ ბების ვაჭო მთელი დებუტატოთა საბჭო გადადგა. დანიშნულია ახალი არჩევნები. ქალაქში განჩინდნ მთავრობის რეკონსტრუქტა, რომელსაც სიკვდილით სმუქერებენ ადგილობრივ კაპიტალისტებს და უნდა სახმოდნენ.

შავარზილების გამოსვლა

ოღესა. დეკემბ. 2. უკანასკნელ დღეებში შავარზილებმა მტხოვრებთ პროკლამაციებით ქალაქის დასარტვევად მოწოდეს. გუშინდელმა დღემ წინარად ჩაიარა. საღამოთი წითელმა გვარდიამ ალყა შემოარტყა ერთს შენობას, რომელშიაც, როგორც ამბობენ შავარზილებმა საზოგრომო პროპაგანდას ეწეოდნენ. დამსწრენი ასწერეს, ჩამოართვეს კონტრ-რევოლუციური ლიტერატურა. სხდომა დასურეს.

ტყეების გაჩეხვა

კიევი. დეკემბ. 3. სტაროსენი ვის ახლო-მახლო შეიარაღებული ჯარისკაცები და გლეხები ტყეებს ჩხვიდენ. ქალაქ ხმელნიკოში საოადრიგო პოლკმა დენის საწყობი დაარბია და გაანადგურა. სონიკისაში დამკვერული მთელიოვანს ჯარისკაცები მტხოვრებლებს საქონელსა და სანოვაგებს ძალით არამივდენ.

მღელვარება ვაჯარი

სარატოვი. დეკემბ. 3. ვოლსკი ჯარში მღელვარებამ იჩინა თავი. მიზეზი ცუდი ხარისხის სურსათითა.

უწყისობა ვაჯარი

მომქმედი ლაშკარი. ოქტო. 3. მე-7 არმიის კომისარო სურგუჩევი იუწყება, რომ ლიკინის მარზაში მიღებულ ზომების წყალობით არამდენიმე მიწყნარე ჩამოვიარა. რბევა შესწყდა. ულკა ბარსკიაში თუჯის ქარხანას სიმელო დარაჯობი იცვენ. კეროო პირთა და ჯგუფების გამოსვლებს რეკოლუციონური რაზმები ადვილად უღებენ ბოლოს.

მიტინგები ეკლესიაში

ვენეციე. ოქტ. 3. ადგილობრივს ბოლშევიკებმა გადასწყვიტეს საყდრებში მიტინგები ვამართონ. მრველი აღელვებულთა მოსოლდენლია შეტაცება.

აფეთქება და მტაცებლობა

როსტოვი. ოქტ. 2. დამე მილიონერ შაპოწნიკოვის სახლის აფეთქება მოიხდომდა. ძალიან დაზინდა სამხედრო ექიმის სახლი. იმევე დროს მეორე ქუჩაზე სასტუმრო „სტარია“-დან 5000 მან. გაიტაცეს.

მღელვარება ჩხრეის გამო

მომქმედი ლაშკარი. ოქტო. 2. ბენდერში და ტრანსპოლში ჩხრეისა და ფართლელუბოის ჩამორტმების გამო მღელვარება მოხდა. ეხლა სიწყნარე ჩამოვიარდა. დამნაშავეთი სამართალში აძღვენენ.

უკანასკნელი დებუტები

მეტრინებურეში „სტარობობრია დცე-ბის-საგუბერნიო ყრილობას იწვევენ.

ფსკოვში ქალაქის თავთა აირჩიეს სოციალისტი არბუტოვი.

ოღესის სანაპიროებით ოსმალოეთის და რუსეთის წყალქვეშები ერთი მეორის შეგნობამდენ.

წინაწარ-პარლამენტის თავმჯდომარედ ჩხვიძეს ასახებებენ. ჰეპტობრენ, რომ ბოლშევიკები პირველ სხდომაზე სიკვდილით დასჯის შესხედნ აძობარდეს საიოს, სახელმწიფო სათანაბროს დათხოვს მოითხოვენ და წინადადებას შეიტანენ, რომ დროებითი მთავრობას უნდასხდობა გამოეცხადოს.

მოსკოვის გავთუბი იტკობინებინ, რომ უკანასკნელი ცნობებით გერმანელებს აუღათა ქალაქი ატენსტურტი ცერვლის კონცხი.

ბოლშევიკების მიმართ „დენი“ სწყნარს: „ჩვენი ბედი თქვენს ხელშია და ამიტომ ნურას უკარგავდ თუ მასუსს მოკითხეთ თქვენ შთამომავლობა ჯარის გზით ანაბარად მივდებომა და სამშრომთვარო ხალხი დაიარტებოდა ქუჩა-ქუჩა. შემთხვევითი სრლოს დროს მოკლულია 4, დაპირლები არ არის წესიერების დასაცავად იარაღი (არ?) უხმარობს. დიდ-ძალი სპირტი ვაზიდეს მარზაში.

*) იხილეთ „ამერიკის მილიარდები“ ა დეკემბრის რეკონ-გზის სესხზე.

ახალი აზვანი

საქართველოს

მილიციის უფროსი დანიშნა. ქუთაისის გუბერნიის კომისარმა პორ. ელენ-ტის ნაცვალ დანიშნა მე-114 სათადარიგო პოლკის პრაზარზნიკი ვლადიმერ ამბაკი ძე სულაქველიძე.

→ **გაძარცვა.** 1 ოქტომბერს საღამოს 6 საათზე, ოპიზირის ქუჩაზე ჯარისკაცთა ბრძო თავს დაესხა გუბერნიის სასურსათო კომიტეტის ინსტრუქტორს და წაართვა 1957 მან. სასოკალა ფული და 632 მან. საკუთარი, წაართვა აგრეთვე საათი და პალტო.

→ **წარმოდგენების აკრძალვა.** ქუთაისის სასამართლო წესების მოხსნამდის აკრძალულია ყოველგვარი წარმოდგენების გამართვა.

→ **არეულბა ციხეში.** ქუთაისის დარბევი ქუთაისის ციხეში მოთავსებულმა ტუსაღებმა ისარგებლეს და არეულბა მოახდინეს, უნდადაი არეულბაში ესარგებლა და განთავსდებოდა ციხეში, მაგრამ არეულბაში მალე იქნა შეჩერებული.

→ **სავაჭროების გაღება.** გუშინ, დროებითი გენერალ-გუბერნატორის გიორგიის და გარნიზონის უფროსის პოლკოვნიკ გიორგიის განკარგულების თანხმად სავაჭროები გაიღო.

→ **ფართულულობა.** გუბერნიის სასურსათო კომიტეტმა გუშინ მიიღო 31 ცალი ფართულულობა, მაგრამ გზაზე 9,000 მანეთის ღირებულო საქონელი დაკარგულია.

→ **შეშა.** ქალაქის სასურსათო კომიტეტი ქალაქის თვითმარაგელობის სახეობის, მისივე სასახლის სახით 40 საფეხი შეშა ქუთაისის გარნიზონის საჭიროებისათვის.

→ **ბამბულობა.** სასურსათო სამინისტროს მთავარ რწმუნებულ მოსკოვიდან ატყობინებს გუბერნიის სასურსათო კომიტეტს, რომ მოსკოვიდან გადმოგზავნილია განსაზღვრული რიცხვი ბამბულობის.

→ **პროტესტი.** რაქის მარხის სახალხო მასწავლებლები დღემდე პროტესტს უცხადებენ საგუბერნიო აღმასრულებელ კომიტეტს იმის გამო, რომ ღირებულოების მაგივრად უნაშავი კომისიისგან.

→ **შოშხელთა წყე.** კვირას 8 ოქტომბერს, დღის 12 საათზე წმინდინის ქალთა სასწავლებელში დანიშნულია სხეინებული სასწავლებლის მოსწავლეთა შოშხელის საფარო კრება. კრების მიზანია დაარსება შოშხელთა წყის კრებაზე მოწყობის არიან, როგორც შოშხელთა მოსწავლეთა, ისე შოშხელთა მოსწავლეთა.

→ **აგორივიდან გუბერნიის სასურსათო კომიტეტს ატყობინებენ,** რომ რკინის ფართო გადმოგზავნილია 15,000 მანეთის გადმოგზავნილია და წინადადება იძლევიან სამავიერო თუ რაიმე საქონელს გამოვიგზავნიან ფართულულობის შედეგშიაღ გამოვიგზავნიოთ.

→ **ჯარში გაწვეულთა ოჯახების დასამარბებლად.** ონიდან რაქის მარხის სამხედრო ბეგრის საკრებულოს თავმჯდომარე გუბერნიის კომისარს გრ. გიორგიძეს ატყობინებს, რომ ჯარში გაწვეულთა ოჯახებისათვის საქონელი 11,300 მანეთითა. გუბერნიის კომისარმა ამის შესახებ განკარგულება გასაკა.

→ **უფლებათა აღდგენა.** დროებითი მთავრობის განკარგულებით იოსებ გიორგის ძე ქალაქის უფლებათა აღდგენის და დუბურუნს უფლება ართმული უფლებანი. ქალაქში გასამართლებული იყო 1912 წ. 16 მარტი, მისილი პქოლია და გასწავლებილი რაზმი და ჩამორთმული ყოველ გვარი უფლებები.

→ **სანავაგე.** ამ დღეებში სოფლებიდან არავითარი სანავაგე არ შემოტყანიან, მსოფლიოებში უსანავაგეთა დიდ გაქურდვაში იმყოფებიან.

→ **უძრავი.** გუშინ ქუთაისის ბაზარზე დიდძალი უძრავი შემოიტანეს. ფთო უძრავი იყოფა 11-12 მან.

→ **მოგაპრე ქეპაძე** კრძო დღემდე იტყობინება, რომ დღიდან დაწყებული მისი სავაჭრობა გაიყვება კოპა ძაფი დაიხსნა (აგრეთვე) ფრანკო, კოპა ათაურად. თითო მყიდველს მიეცემა ორ-ორი კოპი. საჭიროა შაქრის ბარათის წარდგენა.

→ **გვთხოვენ გამოვაცხადოთ** ილარიონ ბაბუნაშვილი დაკარგა შაქრის ბარათი მნახველს თხოვენ მოიხარნოს ინერნის ქუჩაზე ბაბუნაშვილის სახლში.

პ რ ვ ი ც ი ა .
ქალ. ოსურგეთი შაბაძე, 30 სექტემბერს დაარსდა საქართველოს ეროვნული დემოკრატიული პარტიის ორგანიზაცია. აირჩიეს კომიტეტი გამართა პირველი პარტიული კრება რომელსაც დაესწრნენ ქუთაისის კომიტეტის წარმომადგენელი ვასილ წერეთელი და ილარიონ ელენტი, რომლებმაც გაიყვანეს მოკლე მოხსენებანი საპარტიო კრებაზე.

ამვე საღამოს ადგილობრივ კომიტეტის ხელმძღვანელობით ინტერპარტიულ სამუშაოში გაიმართა პირველი დემოკრატიული დემოკრ. პარტიის წ. წერილობითი წიკთა: "ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის ძირითადი საფუძველი", ილ. ელენტმა პროგნოზი უნდა გადამწდეს საქართველოში ეროვნული საკითხი.

ლეკიას დიდძალი ხალხი დაესწრო. ბეგრის უადგილობის გამო უკან დაბრუნდა.

ზუგდიდი. ქალაქის სამკოს არჩევნები უკვე დასრულდა. ს. დემოკრატებმა გაიყვანეს 10 ხმისანი, ერ. დემოკრატებმა 5 ხმისანი და ს. ფედერალისტებმა 5. ეროვნულ დემოკრატი ხმისანი არიან; იონა მუხომარია, ილია დიდიანი, პავლე ილიქიანი, გრიგოლ ველია და ლავრენტი კვათარცხელი.

ქ. ლანჩხუთი. ადგილობრივ თეატრში კვირას, 1 ოქტომბერს ვ. წერეთელი და ილ. ელენტმა წაიკითხეს ლექსები. ხალხმა მობოძი დაესწრო.

თავდასხმა. სენაქის მარხის კომისარ ანანია იტყობინება, რომ 25 სექტემბერს საღამოს 8 საათზე სენაქის და ზუგდიდის მარხის სასწავლებელში შეიარაღებული ბოროტ მოქმედები თავს დაესხნენ მეტრებს. გიტაცეს 3 ეტლი. ბოროტ მოქმედების წინააღმდეგ ზომები იმდებოდა.

ქალ. ქიათურა. კვირას, 8 ოქტომბერს ადგილობრივ თეატრში ალ. თორაძე და ილ. ელენტი წაიკითხავენ ლექსებს, პირველი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ძირითადი საფუძველი" მეორე პროგნოზი უნდა გადამწდეს საქართველოში ეროვნული საკითხი". ლექსების შემდეგ გიმირთება კამათი.

ქალაქის სპეციალური კომიტეტის 4-ს.

ა. ფაღვანი: აქ ისე გვიცხვით ვითომ მე ომსტრუქციების ვახდენდი. სწორად პრაქტიკული ზომების მისაღებათ საქონელი მიზნები ეიკოდეთ. ჩვენ გვიყავს აქ გამგეობა და დაწესებულებანი, რომლებმაც ეს უნდა შეგეტყობინებინ. ჩვენ უბრალო ზომებში ვართ რომლებიც მხოლოდ მაშინ შევიტრებებით როცა დავიფიქსებენ.

ა. წერეთელი. მე ვერ ვეთანხმები ხმისანებს რომლებიც ამბობენ პრაქტიკული ზომები მივიღოთ. როგორც კი მოხდება ისეთი მოვლენა რომელიც ყალბევი ვიყვნებს თმებს ჩვენ მაშინვე პრაქტიკულ ზომებს მივიღებთ. დღეს არის უფთავი განსაცდელი ქუთაისისა და გრეგოლუკისა. მე უნდა უსაყვედლო ჩემს თავსა და თქვენს, რომ როცა ქალაქში რბევა ხდებოდა ჩვენ აქ უნდა ვყოფილიყავით შეტრებილი და ჩვენი განკარგულებები აქედან უნდა დახმავნილიყო მთელ ქალაქში, მიუხედავად ამის საკურობისა ჩვენ დღემდე არ შევიტრებით და დღეს როგორც კი თავი მოვიყარეთ მაშინვე პრაქტიკულ ზომებს მივართვით. მე არ მინდა ყოველ დღე მესვლიდეთ ვიყო და კვდებოდი ვარბო. მე ჯერ შემეტყობინებ რამ მოკლე მიკვლევული და შემდეგ დღილი შესაძლებელია მე მეორეს დასაფლავებო ადრე კი წვიდეთ.

თავდასხმა: რადგანაც ასე დაჯინებით მოითხოვთ სასწრაფო საკითხის განგებას, მე უმეტეს შეგეტყობინებო: ამ ეპოქა ქალაქი უზრუნველ ყოფილია პურით 12 დღით. შაქარი ქალაქში საკმაო რაოდენობა თივაქტის ტენი ჩვენ არ მოგვეპოვება; რადგან ჯარი ამ პირთი კრიზისს განიცდის თუ სადმე იძენება ყველა იქით იგზავნება. სიმინდ ბესაზიანი გამოგზავნილია 50000 ფთოლი რომელიც სულ მალე ჩამოუწვება. რაც შეეხება ქალაქში პურის ცხოვარს ჩვენი ამ უკანასკნელ ხანში 1 ნახევარი ვაგონით მეტ ქალის ვაძლევთ მეტურებს, მაგრამ როგორც ირკვევა მეტურები სუყველა ქელს არ აცხოვნი. ამიტომ ჩვენი ვადაწვეტილება ასეთია, რომ კომპარტიული ფორმები უნდა გამარადდეს და ერთ-

ების რევიზიკია უნდა მოხდეს. რაც შეეხება შუას ჩვენ ის ნაშრომი გვაქვს, მაგრამ მატარებლის სიმკრის გამო შემოტანა გვიჭირს. აგრეთვე ქალაქს წყლითაც კარდება დაქაოფილება, ამისთვის ჩვენ მაქონდა გამოწერილი გვეყვებინებ.

ბ. ჯავახიძე. არაფერ წინააღმდეგი არ არის რომ მიხეხნები გამოირკვიოს, მაგრამ ჯერ ამის დრო არ არის, ჯერ თავს მარცხი უნდა ავიტყვიოთ და მეტეფიით თუ რა თ მოგვივლიდა ეს. ჩვენ მოქმედებდით თნდა ვაყოფიეთ კომიტეტი, ქალაქის სამკო უკი თავის ადგილს დარჩება. საზოგადოებას აზრი არცე დარეული, აქ მთხში სიბეცე სჭარბობს, მე ვის სიბეცე ამ მიკვლევით თავში ამიტომ ისინი საცოდებო არიან. ჩვენ ამ საზოგადოებას ერთი აზრი მცნებათ უნდა გაუხადოთ. უსახო დამცველებს საზოგადოება ვერ ენდობა. ჯარის ტანსაცმელი სხვებია ვადაცემული. ერთი ჯარი მეორის წინააღმდეგია, ამიტომ ჩვენ სხე უნდა ვიკადეთ ჩვენი დამცველები-თუ ამის დაარსება სამკოს არ შეუძლია, ის უნდა ვადაცემდეს.

თავდასხმა: საკითხი გამორკვეულია, დამოთქვა ასრ 4 კომისიის დაარსების. დამოცდელი მოითხოვს, რომ 4 კომისიის სივლიათ 3 დაარდეს. კრებამ დამოცდელის წინადადება მიიღო; შემდეგ იქნა მსჯელობა კომისიების წევრების რიცხვზე და კანდიდატებზე. 1. ქალაქის თავდაცვითი კომისიაში არჩეულ იქნენ ტრიფან მიხ. ჯავახიძე და აკაკი ფაღვანი, ამასთანავე ამ კომისიაში შევა ის 7 კაცი, რომელიც სამხედრო კომისიის შეადგენს 2. საგამომბებლო კომისიაში რომელიც გამოირკვევს ზარალს და მოქალაქეთა უზრუნველს დარდევებს იორიგს შემდეგ ჩინ ხმისანი კოსტავა, გელაზარაი, გომეჩი, გველესინი, ელიგულაშვილი და ჯანდიერი (?) 3. საერთო დემოკრატიული კომისიაში აირჩიეს ალ. წერეთელი, ქუთათელაძე დამიქელაძე.

შემდეგ სიტყვას თხოულობს კრძო პირი გორის ქალაქის თავი სეგოა რომაძე, რომელიც აღნიშნავს რომ ქალაქში ჩრჩივის მოლოდინში იყვენ და იმიტომ რაც კი იქნა გატაცებული სუყველაფერი უზრუნველ და ცხენებით წვილეს უკნებო. ამიტომ ის ურჩიეს სამკოს საჭირო წინადადება მისცენ გუბერნიის კომისარს რომ ზომები მიიღოს მამ ანაფისსა.

ბ. გიორგიძე: მე ყოლიფერი ევენი ვიცი მაგრამ სამკოს ღია სხდომაზე მაგვეს ვერ მოვასხნედი, მე როგორც გუბერნიის კომისარს სათანადო განკარგულება ყველგან დავგზავნი.

ბაჭუა.
მ ც ხ ე თ ო ვ ა
ერთი შეხვებათ.
თბილისი ენევისთვის 30 საღამოს.
გოლოვინის პრაქტიკულ ენევისთვის 30 საღამოს არა ჩვეულებრივი მოძრაობა იყო. ყველას პირველ მსჯელობა, "ავტოკრეფლია" "ქართული დღესასწაული" "მინიფესტიკა" ეტყრა. სათავად-ანაფიკრა შენაბო, სადაც ეროვნულ დემოკრატ. პარტიის მთავარი კომიტეტი, ხალხი ბუხვით ირეოდა. კრძოდა ახალი კლუბის გვირბი ხალხით იყო გაქედლი. ყველა აღტყვენებით ელოდა ჩვენი ეროვნული გამოფიზილების დღესასწაულის დასაწყისს.

უკვე საღამოს რვა საათი იყო. მდლოშენი გამოსულს ავიკანებდენ. ლოდინა გულს ღრღინდა. ლოდინი სტრიკოებს აიპაშენდა. ხალხის საუბარი ჩვენი სინდისის თავისუფლებაზე მოლოანობის ძარღვს ასიცოცხლებდა.

დღესასწაულის საყურებლად ყველა მოსულიყო... ქართველობა ამ საღამო-პარტიული მოსაზრებანი არ აცლოკვებდენ... უტყვილოც მრავალი სჩანდა. ისინი ჩვენი დღესასწაულის პატივცემისთვის მოსულიყვენ და ტკბილად საუბრობდენ.

— ერმა ვიღვიანა...
— ჯერ მთლად არ გაუღვიანია, თვალს ახელს...
— მომავალი ქართველის ერის გამარჯვებას ვეკავის.

— დღემადღელი დღე თავდებია ერის პოლიტიკურ გამარჯვების.

ვერც ერთი საყვედურს ვიგონებდით

აუარებელ ხმებში... აქ სოციალისტებიც მრავალი იყო, მაგრამ დღეს ისინიც სიამოვნებით უყურებდენ ქართველი ერის სინდისის ეკლესიის გამოავისუფლების დღესასწაულს.

ქლის საფურცლებზე ხალხი დინძარა... მოძრაობა შესწყდა... პატივი შეიხუთა... თვალდები გასიცოცხლდა.

— დღედა სამშობლოს-გაისმა ზევიდან რანდული ხმა.
— დღედა სამშობლოს-გაიმეორა ყველა იქ მყოფმა ინსტიტუტად.
— გაიფიეთ-გზა დროშებზე... ისმოდა ხმები.

ხალხი იწყოდა და მანიფესტაციის გზას აძლევდა.

ეროვნულ ტანსაცმელში გამოწყობილი, ვაფნი ქულაგებში და ქალნი ქართულ კაბეში, ქართული ნაწნავებით ღრმა შთაბეჭდილებას სტოვებდენ. მათ წინ ეროვნულ დემოკრატ. მოსწავლეთა დიდი ღროშა მოუძღვდა.

მედროშენი ნელა მოდიოდენ... დროშის ლურჯ ატლესულზე მოკრებულთა იყო სიტყვები:—დღედა სამშობლოსა.

— დღედა სამშობლოს-ისმოდა ყოველ მხრივ.
— დღედა სამშობლოს-ამ ეკლოზე ხმაურობდენ წითელი ენებით პაერში მამაშხლები, რომელიც ზეჯას მიმკლდათ ამბავი ჩვენი ეროვნული დღესასწაულის.

არ ვიცი ვინ რას ფიქრობდა. ვგრძობდი კი რომ ყველა ერთი გრძნობით იყო შეპყრობილი, დღეს ყველა მზიარული-ამევი სისხრული იცოვმდებოდა.

ეს მიღწეული მიზნის დღესასწაული იყო, ამ ასჩიდმეტ წლის განმავლობაში რომ სტრავადა და აღინებდა ჩვენი ეროვნულ თავმოყვარეობას.

მედროშენი ქუჩაში არ იყვენ ვასულნი, რომ გაისმა მწყობრი ხმა გოლოშისა:
— ქართველო ხელი ხმალს იკარ, დღე გათენდ დღეებისა—
თოფ-იარული აისხი
დრო შოდის გამარჯვებისა,
ამ გრძნობების ვალობას. თითქოს ყველა ჩასწავდა უკვდავი სიმღერის სიღრმეს და პაერი ახმაურდა. მგლოვლების მოსამარბებლად ყველას ბავნი ახმაურდენ და ყოველი მხრივ გაისმა ქართული პანაი.

ქართველო ხელი ხმალს იკარ—ყველა იმობრბდა ამ სიტყვებს.
"ქართველო ხელი ხმალს იკარ" ყველა რანდულად იმსჯელებოდა ამ სიტყვების გავრცელებაზე.

მანიფესტაცია სიმღერით გაეშურა ვიგზლისკენ გოლოვინის პროსპექტით. ზღვა ხალხი ფეს და ფეს მისდევდა მანიფესტატებს. ალაგ-ალაგს ტრამვის მოძრაობა სწყვეტოდა. ისმოდა ქართული ეროვნული სიმღერები. მამაშხლები ცეკვლის გნებით სერაფდენ პაერს.

მცხეთაში სადაფურზე ოქტომბრის 1.
ღვიწილისთვის პარტული თბილისის ქართველობა მცხეთაში მიეწველებოდა დილა ადრინადა. მრავალი კი წუხელისე წავიდა.

კათალიკოს-პატრიარქი და ქართველი უმალესი საზღვრელობა დღეს მიიღოდა. მათთვის საგანგებო მატარებელი იყო დანიშნული.

დღეს თბილისში ქართველობა აღარ რჩებოდა. თბილისის ვიგზალში ტევა აღარ იყო. ბილეთების კისის წინ განუზომელი კულები იკლავებოდენ.

დღეს მცხეთის სადაფურს დიდებულ სურათს წარმოადგენდა. სადაფურის წინ ვესტრიბული მწვანე იყო ვახვეული. ეროვნულ დემოკრატ. მოსწავლეთა გუნდი, დროშებით, ეროვნულ ტანსაცმელში ვიგზალზე იდგა და ნეტარ კათალიკოსს—პატრიარქის მოსვლას ელოდა. სადაფურის მეორე მხარეს ეროვნული მხედრები იდგნენ. ღრმა შთაბეჭდილებას სტოვებდენ საგანგებოდ ჩამოსულნი ხეფსური მხედრები. მათ რანდულად პირი-სახეს მტრის რისხვის მოსაგერვლათ რკინის პირ-ბაღდ ფარავდა და მათ გულს მრავალჯერ ბრძოლაში ნაცდი შიში ასაღლებდებოდა.

ჩვენებურ ურბნის გვერდს ეგრეობილი ავტობობილები უშვებდენ. ზღვა ხალხს ტომობრივი სხვა და სხვა ასიცოცხლებდა. ქართველი, სომეხი, რუსი, ინგლისელი, ამერიკელი და კიდევ სხვა ქვეყნის

შვილებიც აქ იყვენ დღეს რთვ პარტისა-ცემად.

გუშინდელი მანიფესტაცია გარს შემოტრკობდენ მგლოვებულ, ისმოდა ეროვნული სიმღერები.

ქართველი ხელი ხმალს იკარ, დღესასწაული მანიფესტაცია...
"ხელი ხმალს იკარ" ყველა მანიფესტაცია...
"აწვეთ თუ არა გწყლობს, სომაგალი შენია"

თუმცა ძველი დაგშორდენ, ახალი ხომ შენია
მაშინთა აღდგინონ შენ დიდების დღენი
ჩემო თვალის სინათლევ, რახე მოგიწყენია

კათალიკოს პატრიარქის მოძრაობა. დღის 10 საათი იქნებოდა რომ თბილისის მატარებლის ხმა გაისმა. ეს მატარებელი პატრიარქ კიროსისთვის მის მლოვებლობის იყო დანიშნული. ყველას მოლოდინს წყურვილი აღებედა პირის-სახეზე. ვაგზოს ვესტრიბულს აუარებელი ხალხი მოაწვდა. ყოველივე მისალოდნელი უბედურების თიდან ასაცქენათ ვაკეთებულნი იქნა ხელთა ვაკევი მოვიდა მატარებელი ვაერდა... ჩამოყენეს კიროსის ვაგონი... ხალხი დაღუძენდა და სამარისებური სიხუე ჩამოვიარდა.

გილო ვაგონის კარები. გამოხდა კირონი. მის დაავთმყოფებული პირისახეზე იმდის სხივი ფეთქდა. მისი შეხედულება ნათლად ყოფდა, რომ ამ კაცს ცხოვრებაში მრავალი ვი, ტანჯვა, დევნა და დამცირება გამოუვლია და დღეს ეს ტანჯული პარტებმა ჩვენს ტანჯულს გველსის იბარებს.

ნელი მოძრაობით ჩამობრძანდა მისი უფიქრსობა ვაგონიდან.
გაისმა ვაგონი.
მრავალი ამ დიდებულ წუთს სიხარულის ცრემლებით შეხვდა.

კიროსის სიტყვებით მიმპარებს. სხვათა შორის მიმართა ვაკვისის შტაბის წარმომადგენელმა მოვილა კავკასის არმიის სახელით. მიმართა აგრეთვე ქართველ მხედრთა წარმომადგენელმა, რომელმაც დრო დასდო რომ დღეიდან ქართველი მხედრობა სისხლით დაიკავს თავისი ეკლესიის ლეჩქის. უკანასკნელის სიტყვამ ხალხს მანგრობელი ტაში გამოიწვია.

სიტყვების შემდეგ ზღვა ხალხი მწყობრად სვეტი ცხოველის ტაძრისკენ გაეშურა. წინ ეროვნულ-დემოკრატ. მოსწავლეთა ჯგუფი მიდიდა, ეროვნულ ტანსაცმელში და დროშით ხელში მათ მგლოვებულთა გუნდი მისდევდა.

შემდეგ მიმანდებოდენ ავტობობილით პატრიარქი კიროსი, თბილელი ლეონიდე, ქუთათელი ანტონი, კიონიდეელი ამროსი და სხ.

მათ შემდეგ ხეფსურთა მხედრები მიდიოდენ ხეფსურულ დროშებით. მათ ქართველთა მხედრობა მიპყვებოდა, რომელიც ეკლესიის დროშები ეჭირად ხელშია და აუარებელი ხალხი.

ავტობობილები, ეტლები ურბები, დილეთები. პოვოკები ერთი მეორეში ირთებენ.

ხალხის რიცხვი ვარაუდით 30 ათას აღემატებოდა. აღსანიშნავია, რომ წესრიგი არსად არ დარღვეულია.

სვეტი-ცხოველი.
სვეტი ცხოველი დღეს დიდებულ სურათს წარმოადგენდა. ას ჩვიდმეტი წლის შემდეგ მცხეთამ პირველად იგრძინა, რომ ქართველი ერი კვლავ ვიგევი მხე, იგივე მოკვდავთა თავისი მრჩისა მამა-პაპათ ძელებისა, მამა-პაპათ ანდრძისა, მამა-პაპათ ქართველობისა.

მრავალი ხალხის თან დასწრებით სვეტი ცხოველის ტაძარში მოხდა ხელდადება. ამ დიდებულ ისტორიულ აქტს მხოლოდ ძლიერი კოტა ნაწილი უყურებს. სვეტი-ცხოველის ტაძარში ხალხი მესტლი ვერ დაიკოთ თავის ზღუდეთა შორის. დაწარჩენი ხალხი კი ვადაფენში დარჩა.

ამ დღეს სვეტი ცხოველი ტაძრის ვადაფენი არა—ხეფსურები სანახაობას წარმოადგენდა. ქართული მიწად გაშლილი სურბები, ქართული ჩარდახანი ურბები, ქართული ჯიჩითი, ქართული დოლი, დაღუბი და მრავალი სხვები მცხეთის ქართველობას უბრუნებდენ.

აშქარა იყო რომ ხალხი აბმდვარიყო, ხალხი სამიწველად გამოსულიყო.

დიდებულ სურათს წარმოადგენდა მოდარაჯე ხეფსური, რომელიც ლომური გამოამეტყველებით ხეფსურთა იარაღს სდარაჯობდა.

